

ગુજરાત યુનિવર્સિટી - અમદાવાદ

અભ્યાસક્રમ

૨૦૧૯- ૨૦૨૨

વિષય-ગુજરાતી

અધ્યક્ષ

ડૉ. કીર્તિદાબેન શાહ

(ગુજરાતી વિભાગ)

પેજ નંબર 57થી 93 (પીજી અભ્યાસક્રમ)

M.A Semester – 1

GUJ. 401

પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ

હેતુ: ગુજરાતી સાહિત્યની ગદ્ય અને પદ્યની વિવિધ સ્વરૂપની મધ્યકાલીન અને અર્વાચીન પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ અને તેનાં લક્ષણોથી વિદ્યાર્થી જ્ઞાત થશે.

- એકમ ૧. પ્રશિષ્ટ કૃતિની વિભાવના, પ્રશિષ્ટ કૃતિની વ્યાખ્યા અને લાક્ષણિકતાઓ
- એકમ ૨. પ્રબંધનાં લક્ષણો અને કાન્હડદે પ્રબંધ - પદ્મનાભ સંપાદક ચંદ્રશંકર ભટ્ટ
- એકમ ૩. નવલકથાનાં લક્ષણો અને 'સરસ્વતીચંદ્ર' ભાગ -૧
- એકમ ૪. નાટકનાં લક્ષણો અને 'રાઈનો પર્વત' નાટક

સંદર્ભગ્રંથ:

- ૧. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ભાગ ૧-૩ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- ૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૬ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- ૩. મધ્યકાળના સાહિત્યપ્રકારો: ચંદ્રકાન્ત મહેતા
- ૪. નવલકથા: શિરીષ પંચાલ
- ૫. ગુજરાતી નાટક: સતીશ વ્યાસ
- ૬. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાળ) અનંતરાય રાવળ

M.A.Semester – 1
GUJ. 402
ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા

હેતુ: ભારતીય સાહિત્યના સિદ્ધાંતોથી વિદ્યાર્થી પરિચિત થશે .

- એકમ ૧. રસપ્રક્રિયા ભરતનું રસસૂત્ર – લોલ્લટ , શંકુક, ભદ્ર નાયક અને અભિનવ ગુપ્તે કરેલી રસસૂત્રની રસવિષયક વિચારણા, સાધારણીકરણ, રસપ્રતીતિના વિધનો
- એકમ ૨ ધ્વનિ સંપ્રદાય - ધ્વનિનું સ્વરૂપ, આનંદવર્ધનનો ધ્વનિવિચાર, ધ્વનિના પ્રકાર
- એકમ ૩. વક્રોક્તિ સંપ્રદાય - વક્રોક્તિની વિભાવના, ભામહ, દંડી અને કુંતકની વિચારણાના સંદર્ભે
- એકમ ૪. જગન્નાથનો રમણીયતાનો સિદ્ધાંત

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. અભિનવગુપ્તનો રસવિચાર અને બીજા લેખો: નગીનદાસ પારેખ
૨. કાવ્યવિચાર:અનુ. નગીનદાસ પારેખ
૩. ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત: જયંત કોઠારી
૪. રસસિદ્ધાંત - એક પરિચય: પ્રમોદકુમાર પટેલ
૫. રસ અને ધ્વનિ: નગીનદાસ પારેખ
૬. વક્રોક્તિવિચાર: રાજેન્દ્ર નાણાવટી
૭. ધ્વનિ: રમેશ શુક્લ
૮. ધ્વન્યાલોક: ડૉલરરાય માંકડ
૯. સાહિત્યના સિદ્ધાંતો: નગીનદાસ પારેખ
૧૦. અધીત પ્રમુખીય પ્રવચનો: સંપાદક - ચંદ્રકાન્ત શેઠ અને અન્ય

M. A. Semester – 1

GUJ. 403

આધુનિક અને અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્ય

હેતુ: આધુનિકતા - અનુઆધુનિકતાની વિભાવના તથા પ્રસ્તુત વિભાવનાનો પ્રભાવ ઝીલતી કૃતિઓથી વિદ્યાર્થી સજ્જ થશે.

એકમ ૧. (ક) આધુનિકતાની વિભાવના (ખ) પરંપરા અને આધુનિકતા વચ્ચેનો સંબંધ

એકમ ૨ . ચહેરા - મધુ રાય અમૃતા - રઘુવીર ચૌધરી

એકમ ૩. (ક) અનુઆધુનિકતા : અનુઆધુનિકતા અને આધુનિકતા વચ્ચે ભેદ

એકમ ૪. અંધારી ગલીમાં સફેદ ટપકાં - હિમાંશી શેલત - બાપાની પીંપર - કિરીટ દૂઘાત

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સાહિત્યમાં આધુનિકતા: સુમન શાહ
૨. આધુનિકતાવાદ: પ્રમોદકુમાર પટેલ
૩. અનુઆધુનિકતાવાદ: ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા , ભોળાભાઈ પટેલ
૪. આધુનિકતા અને ગુજરાતી કવિતા: ભોળાભાઈ પટેલ
૫. ગુજરાતી નવલકથા: રઘુવીર ચૌધરી
૬. નવલકથા સ્વરૂપ અને વૈવિધ્ય શિરીષ પંચાલ
૭. સાહિત્યના ઇતિહાસની અભિધારણા: ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૮. આધુનિકોત્તર સાહિત્ય: સંપાદક સુધા પંડ્યા
૯. રઘુવીર ચૌધરીની સાહિત્યયાત્રા: મુનિકુમાર પંડ્યા
૧૦. ચાર નવલકથાકારો - ભરત મહેતા

M. A. Semester – 1

GUJ. 404

સાહિત્યસ્વરૂપ – ટૂંકીવાર્તા

હેતુ: ટૂંકીવાર્તાના સાહિત્યસ્વરૂપ અને એ સ્વરૂપની કૃતિઓથી વિદ્યાર્થી પરિચિત થશે .

એકમ ૧. (ક) સાહિત્યસ્વરૂપની વિભાવના

(ખ) સાહિત્યસ્વરૂપનાં લક્ષણો

(ગ) ટૂંકીવાર્તા સ્વરૂપનાં વ્યાવર્તક લક્ષણો

એકમ ૨. (ક) સ્વરૂપના ઉદભવની પીઠિકા

(ખ) ગુજરાતીમાં ટૂંકીવાર્તાનો વિકાસ

(ગ) સ્વરૂપની સાંપ્રત સ્થિતિ

એકમ ૩. 'તણખામંડળ ભાગ -૧' – ધૂમકેતુ

એકમ ૪. 'દ્વિરેફની વાતો ભાગ- ૧' – રા. વિ. પાઠક

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ટૂંકીવાર્તા અને ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા: જયંત કોઠારી

૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ: પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

૩. વાર્તાકાર દ્વિરેફ: આરતી ત્રિવેદી

૪. ધૂમકેતુની ભાવસૃષ્ટિ: સંપાદક - રાધેશ્યામ શર્મા

M.A. Semester -1
GUJ. 405
સાહિત્યિક વિવેચન

હેતુ: વિદ્યાર્થી વિવેચનની પરિભાષા અને ગુજરાતી સાહિત્યના નોંધપાત્ર વિવેચનગ્રંથોનો પરિચય મેળવશે

એકમ ૧. (ક) વિવેચનની વિભાવના

(ખ) વિવેચનના પ્રકાર

એકમ ૨. વિવેચક રમણભાઈ નીલકંઠ

એકમ ૩. વિવેચક સુરેશ જોશી

એકમ ૪.

૧. સાહિત્યિક સંસ્થાઓનો પરિચય અને તેમની પ્રવૃત્તિઓ

૨. નવ્ય વિવેચન પ્રવૃત્તિનો પરિચય

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ત્રિપટા: કીર્તિદા શાહ

૨. આપણું વિવેચનસાહિત્ય: હીરાબેન પાઠક

૩. વિવેચનના વિવિધ અભિગમો: સંપાદક- વિનાયક રાવલ , મનહર મોદી વગેરે

૪. વિવેચનની ભૂમિકા: પ્રમોદકુમાર પટેલ

૫. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ભાગ -૩ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

૬. સાહિત્યવિવેચનના સિદ્ધાંતો: નગીનદાસ પારેખ

૭. ગુજરાતી સાહિત્યવિવેચન: જયંત કોઠારી

૮. સાહિત્યમીમાંસા: બહેચરભાઈ પટેલ

M.A. Semester 1
Guj 406
રેગ્યુલર વિદ્યાર્થીઓ માટે
Seminar (Only for Regular students)

સેમિનાર

સેમિનારના નિયમો –

૧. રેગ્યુલર દરેક વિદ્યાર્થીએ બે સેમિનાર તૈયાર કરવાના રહેશે.
૨. એક સેમિનાર ૩૫ ગુણાંકનો રહેશે એમ બે સેમિનારના કુલ ૭૦ ગુણાંક થશે.
૩. સેમિનાર દીઠ ૩૫ પૃષ્ઠનું લખાણ હોવું જરૂરી છે.
૪. બંને સેમિનાર સ્પાઈરલ બાઇન્ડ કરી સાથે જોડીને રજૂ કરવાના રહેશે.

* સેમિનારને બદલે રેગ્યુલર વિદ્યાર્થી 'લઘુનવલ અધ્યયન' પેપર લઈ શકશે.

M.A. Semester 1

Guj 406

કૃતિઓના પરિચયો અને આસ્વાદો

(Regular and external students)

રેગ્યુલર અને એક્સટર્નલ વિદ્યાર્થીઓ માટે

હેતુ: વિદ્યાર્થી સાહિત્યની કેટલીક ઉત્તમકૃતિઓથી પરિચિત થશે.

એકમ ૧. 'વળામણાં' -પન્નાલાલ પટેલ

એકમ ૨. 'પાદરના તિરથ' - જયંતિ દલાલ

એકમ ૩. 'અંગદનો પગ' - હરેશ ધોળકિયા

એકમ ૪. દીપનિર્વાણ - દર્શક

નોંધ – ચારે એકમમાંથી ટૂંકનોંધ અથવા વૈકલ્પિક પ્રશ્નો પૂછી શકાશે.

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ભાગ ૨-૩ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

૨. ગુજરાતી કથાવિશ્વ: બાબુ દાવલપુરા

૩ પન્નાલાલ પટેલ: રઘુવીર ચૌધરી

૪. જાનપદી નવલકથાકાર – પન્નાલાલ પટેલ: લલ્લુભાઈ પટેલ

M. A. Semester – 2

GUJ. 407

પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ

હેતુ: ગુજરાતી સાહિત્યની ગદ્ય અને પદ્યની પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ અને તેનાં લક્ષણોથી વિદ્યાર્થી જ્ઞાત થશે.

એકમ ૧. મીરાંના પદો - કે. કા. શાસ્ત્રી

એકમ ૨. 'સત્યના પ્રયોગો' (સંક્ષિપ્ત): ગાંધીજી

એકમ ૩. 'અખેગીતા': અખો

એકમ ૪. સુંદરમની ચૂંટેલી કવિતા: સંપાદક - ચંદ્રકાન્ત શેઠ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ૧-૬: પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. મધ્યકાળના સાહિત્યપ્રકારો: ચંદ્રકાન્ત મહેતા
૩. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ૧- ૩: પ્રકાશક- ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૪. ગુજરાતી ગ્રંથકાર શ્રેણી (શામળ): હસુ યાજ્ઞિક
૫. શબ્દયોગ: સંપાદક - મફત ઓઝા - સુધા પંડ્યા
૬. તપોવન: સંપાદક - સુરેશ દલાલ
૭. સુંદરમ: સર્જકપ્રતિભા : સંપાદક - મફત ઓઝા
- ૮ સુંદરમ એટલે સુંદરમ: રામજી કડિયા
૯. આત્મકથા: સતીશ વ્યાસ
૧૦. આત્મકથા: સ્વરૂપ અને વિકાસ: રસિલા કડિયા
૧૧. ગાંધીજી - એક અધ્યયન: દક્ષા પટ્ટણી

M.A Semester 2
GUJ 408
પાશ્ચાત્ય સાહિત્યમીમાંસા

હેતુ: વિદ્યાર્થી પાશ્ચાત્ય સાહિત્યના સિદ્ધાંતોથી પરિચિત થશે.

- એકમ ૧. (અ) પ્લેટોની કળા વિચારણા
(બ) એરિસ્ટોટલની ટ્રેજેડીની વિભાવના
- એકમ ૨. (અ) લોન્જાઈનસની ભવ્યતાની વિભાવના
(બ) વડ્ઝવર્થનો કવિતાવિચાર
- એકમ ૩. (અ) કોલરિજનો કલ્પનાવિચાર
(બ) મેથ્યુ આર્નોલ્ડનો કવિતાવિચાર
- એકમ ૪. ટી. એસ. એલિયટનો કવિતાવિચાર
- પરંપરા અને વૈયક્તિક પ્રતિભા
- કલાની નિર્વૈયક્તિકતા
- કવિતાના ત્રણ સૂર
- વસ્તુગત સહસંબંધનો સિદ્ધાંત

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલની કાવ્યવિચારણા: જયંત કોઠારી
૨. એરિસ્ટોટલનું કાવ્યશાસ્ત્ર: અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ
૩. પાશ્ચાત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો: બહેચરભાઈ પટેલ
૪. ઉદ્ધાત્તતત્ત્વ: ચંદ્રશંકર ભટ્ટ
૫. પાશ્ચાત્યમીમાંસાના સીમાસ્થંભો: બહેચરભાઈ પટેલ
૬. પશ્ચિમનું સાહિત્યવિવેચન: શિરીષ પંચાલ
૭. સાહિત્યવિવેચન: બહેચરભાઈ પટેલ
૮. ક્રોચેનો કળાવિચાર: નગીનદાસ પારેખ
૯. પ્લેટોનું સાહિત્યશાસ્ત્ર: અ.ના.દેશપાંડે

M.A Semester 2

GUJ 409

ભાષા : સિદ્ધાંત અને વ્યવહાર

હેતુ: વિદ્યાર્થી ભાષાના સિદ્ધાંત, વિકાસ, ભાષામાં થયેલા ભાષાવૈજ્ઞાનિક કાર્ય તથા કોશકાર્યનો પરિચય મેળવશે.

એકમ ૧. (ક) ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ શાખાઓનો પરિચય, એનો અન્ય વિદ્યાશાખાઓ સાથેનો સંબંધ

(ખ) ભાષાઓનું આનુવંશિક અને સ્વરૂપનિષ્ઠ વર્ગીકરણ

એકમ ૨. (ક) ધ્વનિશાસ્ત્ર – ધ્વનિ, વાયિક ધ્વનિ, ધ્વનિઘટક, અક્ષર અને સંઘ્યક્ષર, સ્વર અને અર્ધસ્વર

મર્મરત્વ અને મહાપ્રાણત્વ, સાનુનાસિક સ્વરો અને નાસિક્ય વ્યંજનો, સહવર્તી ધર્મો - (સૂર, સ્વરભાર, જંકચર)

એકમ ૩. રૂપશાસ્ત્ર, રૂપ, રૂપઘટક, ઉપરૂપઘટક, રૂપઘટકના પ્રકારો, મુક્ત અને નિબદ્ધ સામગ્રી ઘટક, કાર્યઘટક, અંગસાધક ઘટક, પદસાધક ઘટક

એકમ ૪. (ક) વાક્યવિચાર, પદક્રમ, પદસંવાદ, સાદું, સંયુક્ત, સંકુલ વાક્ય, ક્રિયાપદવાળા અને ક્રિયાપદ વિનાના વાક્યો, વાક્યરૂપાંતર

(ખ) પ્રાચીન ભારતીયઆર્યથી મધ્યમ ભારતીયઆર્ય સુધીનો મુખ્ય ધ્વનિ પરિવર્તનો અને વ્યાકરણપરિવર્તનો સાથેનો વિકાસ

(ગ) અપભ્રંશથી ગુજરાતી સુધીનો મુખ્ય ધ્વનિ પરિવર્તનો અને વ્યાકરણ પરિવર્તનો સાથેનો વિકાસ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ: જયંત કોઠારી
૨. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન: પ્રબોધ પંડિત
૩. ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ: યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૪. ગુજરાતી વાક્યવિચાર: અરવિંદ ભંડારી
૫. ભાષા, સાહિત્ય અને સમાજ: યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૬. ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય: નરસિંહરાવ દિવેટિયા

M.A Semester – 2

GUJ. 410 EA

સાહિત્યમાં માનવીય મૂલ્યો – નારીચેતના

હેતુ: માનવીય મૂલ્યો સાહિત્યમાં શબ્દબદ્ધ થાય એને સમજવાની સૂઝ આ અભ્યાસથી વિદ્યાર્થી મેળવશે.

એકમ ૧. નારીવાદી સાહિત્ય અને સાહિત્યમાં નારી

નારીચેતના સંદર્ભે કેટલીક કૃતિઓનો અભ્યાસ

એકમ ૨. 'ગર્ભગાથા' - હિમાંશી શેલત

એકમ ૩. 'બત્રીસ પૂતળીની વેદના' - ઇલા આરબ મહેતા

એકમ ૪. 'અખેપાતર' - બિન્દુબેન ભટ્ટ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સાહિત્યમાં નારીચેતના: સંપાદક - કલ્પના શાહ

૨. શક્તિ: સંપાદક - રંજના હરીશ

૩. નારીવાદી સાહિત્ય એક સમીક્ષા - એક વિહંગાવલોકન: 'ઉદ્દેશ', ફેબ્રુઆરી ૧૯૯૬

૫. નારીવાદી વિશેષાંક: 'પરબ', જુલાઈ - ૧૯૯૦

૬. આધુનિકોત્તર સાહિત્ય: સંપાદક - સુધા પંડ્યા

M.A Semester – 2

GUJ. 410 EB

સાહિત્યમાં માનવીય મૂલ્યો – દલિતચેતના

હેતુ: વિદ્યાર્થીમાં માનવીય મૂલ્યોની સમાજ કેળવાય

એકમ ૧. દલિત સાહિત્યવિમર્શ, વિભાવના અને નિદર્શન

એકમ ૨. ગુજરાતીમાં દલિત સાહિત્યલેખન

એકમ ૩. 'ગીધ': દલપત ચૌહાણ

એકમ ૪. 'બહિષ્કૃત ફૂલો': નીરવ પટેલ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. દલિત કથા વિમર્શ: કાન્તિ માલસતર
૨. ગુજરાતી દલિત સાહિત્ય: ભીખુ વેગડા
૩. ગુજરાતી દલિત કવિતાનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ: સંપાદક હરિશ મંગલમ
૪. ગુજરાતી દલિત સાહિત્યની કેડીએ: દલપત ચૌહાણ
૫. પ્રતિબદ્ધ: ભરત મહેતા
૬. ગુજરાતી દલિત સાહિત્યનો સ્વાધ્યાય અને સમીક્ષા: સંપાદક - મોહન પરમાર
૭. સાંપ્રત દલિત સાહિત્યનો પ્રવાહ: પથિક પરમાર
૮. ગુજરાતી દલિત નવલકથાનો ઉદભવ અને વિકાસ: હરીશ મંગલમ

Semester 2
GUJ 411 EA
સાહિત્ય અને તત્ત્વજ્ઞાન

હેતુ: વિદ્યાર્થી તત્ત્વજ્ઞાન વિશેની સમાજ કેળવણે અને ગુજરાતી સાહિત્યકૃતિમાં તત્ત્વજ્ઞાન કેવી રીતે સરળતાથી વણાઈને આવે છે એનો અભ્યાસ કરશે.

એકમ ૧. (ક) સાહિત્યની વિભાવના અને તત્ત્વજ્ઞાનની વિભાવના પરંપરા અને આધુનિક સંદર્ભમાં

(ખ) તત્ત્વજ્ઞાને સાહિત્યમીમાંસાને પૂરા પાડેલાં નિદર્શનો (મોડેલ્સ)

એકમ ૨. સાહિત્ય વિવેચનની દાર્શનિક ભૂમિકા સુરેશ જોષી અને રા.વિ.પાઠકના વિવેચન સંદર્ભે

એકમ ૩. ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન

(ક) અદ્વૈતવાદ : 'ચિત્તવિચારસંવાદ'

(ખ) દયારામનું તત્ત્વજ્ઞાન : 'રસિકવલ્લભ'

એકમ ૪. અસ્તિત્વવાદ, એબ્સર્ડ, પ્રતીકવાદ, કલ્પનવાદ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભા. ૧-૬ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ભાગ - ૨,૩ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૩. સાહિત્યિકવાદ: સંપાદક - અમૃતલાલ યાજ્ઞિક
૪. કળા , સાહિત્ય અને વિવેચન: પ્રમોદકુમાર પટેલ

M.A Semester – 2

GUJ. 411 EB

ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

હેતુ: વિદ્યાર્થી ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વની ભૂમિકા અને તેના પ્રદાનથી પરિચિત થાય

એકમ ૧. માધ્યમ, લોકમાધ્યમ, સમૂહમાધ્યમની વિભાવના. પત્રકારત્વ અને સાહિત્યસ્વરૂપ, કાર્યક્ષેત્ર અને

પ્રયોજન – તુલનાત્મક અભ્યાસ

એકમ ૨. સુધારકયુગ અને પંડિતયુગનું સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

સુધારકયુગ

પંડિતયુગ

૧. દાંડિયો

૨. બુદ્ધિપ્રકાશ

૩. ગુજરાત શાળાપત્ર

૪. ગુજરાતી

૫. સત્યપ્રકાશ

૧. પ્રિયંવદા /સુદર્શન

૨. વસંત

૩. જ્ઞાનસુધા

એકમ ૩. ગાંધીયુગનું સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

૧. વીસમી સદી

૨. પ્રસ્થાન

૩. કૌમુદી/માનસી

૪. કુમાર

૫. સંસ્કૃતિ

એકમ ૪. આધુનિક અને સાંપ્રત સાહિત્યિક પત્રકારત્વ

૧. પરબ

૨. એતદ

૩. શબ્દસૃષ્ટિ

૪. પ્રત્યક્ષ

૫. ફાર્બસ ગુજરાતી ત્રૈમાસિક

૬. ગદ્યપર્વ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સંદર્ભ: જયંત કોઠારી
૨. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ: ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૬ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૪. પત્રકારત્વ અને સાહિત્ય: સંપાદક - યશવંત ત્રિવેદી
૫. સામયિકોની સૃષ્ટિ: સંપાદક - યાસીન દલાલ
૬. સાહિત્યરંગી પત્રકારત્વ : અમિતા ઠાકોર
૭. સાહિત્ય દૈનંદિની ભાગ ૧-૨ : વિષ્ણુ પંડ્યા
૮. પત્રકારત્વના પ્રવાહો: વિષ્ણુ પંડ્યા
૯. સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ: સંપાદક - કુમારપાળ દેસાઈ
- ૧૦ અને સાહિત્ય: સંપાદક - યશવંત ત્રિવેદી
૧૧. સંવિવાદના તેજવલયો: કિશોર વ્યાસ
૧૨. બુંદ બુંદની સૂરત નિરાળી: સંપાદક - રમણ સોની
- ૧૩ ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વ - પ્રવાહો અને પ્રયોગો: વિનાયક જાદવ

M.A. Semester -2

GUJ. 412

Seminar (સેમિનાર – રેઝ્યુલર વિદ્યાર્થીઓ માટે)

સેમિનારના નિયમો –

૧. રેઝ્યુલર દરેક વિદ્યાર્થીએ બે સેમિનાર તૈયાર કરવાના રહેશે.
૨. એક સેમિનાર ૩૫ ગુણાંકનો રહેશે એમ બે સેમિનારના કુલ ૭૦ ગુણાંક થશે.
૩. સેમિનાર દીઠ ૩૫ પૃષ્ઠનું લખાણ હોવું જરૂરી છે.
૪. બંને સેમિનાર સ્પાઇરલ કરી સાથે જોડીને રજૂ કરવાના રહેશે .

M.A. Semester -2

GUJ. 412

ગુજરાતી સાહિત્યમાં રેખાચિત્રો
(રેગ્યુલર અને એક્સ્ટર્નલ વિદ્યાર્થીઓ માટે)
(ગુણ -૧૦૦ - એક્સ્ટર્નલ)

એકમ ૧. (ક) રેખાચિત્ર: વ્યાખ્યા, વિભાવના અને લાક્ષણિકતા

(ખ) રેખાચિત્ર અને અન્ય ગદ્યસ્વરૂપો

એકમ ૨. ગુજરાતી સાહિત્યમાં રેખાચિત્રોનો ઇતિહાસ

એકમ ૩. 'નામરૂપ' - અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ

એકમ ૪. 'નઘરોળ' – સ્વામી આનંદ (પસંદગીના રેખા ચિત્રો)*

નોંધ.

૧. એકમ ૩ અને ૪ના બંને સંગ્રહોનો અભ્યાસ તેમના સ્વરૂપની દૃષ્ટિએ કરવાનો રહેશે.

૨. ચારેય એકમમાંથી જનરલ પ્રશ્નો અને એક એક ગુણના વૈકલ્પિક પ્રશ્નો પૂછી શકાશે.

૩. જનરલ પ્રશ્નો અને ટૂંકનોંધના પ્રશ્નો પણ પૂછી શકાશે.

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી રેખાચિત્રો: પન્ના ત્રિવેદી

૨ ગુજરાતી સાહિત્યમાં રેખાચિત્રની ગતિવિધિ: પન્ના ત્રિવેદી

* નોંધ. નઘરોળ સંગ્રહમાંથી નીચેના નિબંધો અભ્યાસક્રમમાં રહેશે.

૧. નઘરોળ

૨. વાત વીસમી સદીની

૩. કંસના વારસ

૪. વરસના મહિના વીસ

૫. જલે કર ટૂંગા!

૬. મારા ઘરઘણીઓ - ૧

૭. મારા ઘરઘણીઓ - ૨ (મેજર મારકણા)

M.A Semester 3

GUJ 501

ગ્રંથકારનો અભ્યાસ - પ્રેમાનંદ

હેતુ: વિદ્યાર્થી મધ્યકાલીન સમયના ભાષાસાહિત્યથી , તત્ત્વજ્ઞાન અને ભક્તિના પ્રવાહોથી પરિચિત થશે

એકમ ૧. સર્જકને ઘડનારાં પરિબલો

એકમ ૨. સર્જકના સમગ્રલક્ષી સાહિત્યનો પરિચય

એકમ ૩. સર્જકની મહત્ત્વની રચનાઓનો અભ્યાસ

એકમ ૪. સર્જકની સર્જકશક્તિને સ્પષ્ટ કરતા પ્રશ્નોનો અભ્યાસ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન): અનંતરાય રાવળ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ: પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ભાગ-૧ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૪. ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાળ) - ધીરુભાઈ ઠાકર
૫. સર્જક પ્રતિભા શ્રેણિ આખ્યાન કવિ: કે.કા.શાસ્ત્રી

M.A Semester 3

GUJ 502

ગુજરાતી ભાષાવિચાર અને વિનિયોગી ભાષા વિજ્ઞાન (એપ્લાઇડ લિંગ્વિસ્ટિક)

હેતુ: ભાષાસંદર્ભે થયેલા ભાષા વૈજ્ઞાનિક કાર્યોની સમજ તથા ભાષાના વિવિધ અભિગમોનો પરિચય વિદ્યાર્થીને થાય.

એકમ ૧. ગુજરાતી ભાષામાં ભાષાવૈજ્ઞાનિકોએ કરેલા પ્રદાનની સમગ્ર રૂપરેખા

એકમ ૨. (૧). નરસિંહરાવ (૨) ટી. એન. દવે (૩) પ્રબોધ પંડિત

એકમ ૩. (૧) હરિવલ્લભ ભાયાણી (૨) યોગેન્દ્ર વ્યાસ (૩) ઊર્મિ દેસાઈ

વિનિયોગી ભાષાવિજ્ઞાનના કાર્યક્ષેત્રનો સામાન્ય પરિચય

એકમ ૪. (ક) સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાન

(ખ) મનોભાષાવિજ્ઞાન

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાન: યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૨. શૈલી અને સ્વરૂપ: ઉમાશંકર જોશી
૩. ભાષા, સમાજ અને સાહિત્ય: યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૪. સાહિત્ય સંજ્ઞાકોશ: જયંત ગાડીત

M.A Semester 3

GUJ 503

તુલનાત્મક સાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થી તુલનાત્મક સાહિત્યનું મહત્ત્વ સમજે.

એકમ ૧. (ક) તુલનાત્મક સાહિત્ય: સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ

(ખ) તુલનાત્મક સાહિત્યનું મહત્ત્વ અને કાર્યક્ષેત્ર

(ગ) તુલનાત્મક સાહિત્યમાં અનુવાદની ભૂમિકા

એકમ ૨. (ક) તુલનાત્મક સાહિત્યનું કાર્યક્ષેત્ર

(ખ) વિશ્વ સાહિત્ય

એકમ ૩. તુલનાત્મક સાહિત્યનો પ્રભાવ

(ક) ગાંધીજીનો ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ

(ખ) સંસ્કૃત વિચારધારાનો ગુજરાતી વિવેચન પર પ્રભાવ

(ગ) પશ્ચિમની વિચારધારાનો આધુનિક ગુજરાતી કવિતા અને વિવેચન પર પ્રભાવ

એકમ ૪. 'આરણ્યક' (વિભૂતિભૂષણ બંધોપાધ્યાય) અને 'અરવલ્લી' (કિશોરસિંહ સોલંકી)

બંને કૃતિનો સ્વરૂપગત તુલનાત્મક અભ્યાસ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. તુલનાત્મક સાહિત્ય: ધીરુ પરીખ

૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય: પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ

૩. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં: અશ્વિન દેસાઈ

૪. તુલનાત્મક સાહિત્ય: ભારતીયસંદર્ભ: ચૈતન્ય દેસાઈ

૫. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ-૨ : પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

M.A Semester – 3
GUJ. 504 EA
સાહિત્યસ્વરૂપ પદ્ય
(ગુજરાતી કાવ્યસાહિત્ય)

હેતુ: ગુજરાતી પદ્યરચનાઓના વિવિધ સ્વરૂપોથી વિદ્યાર્થી સજ્જ થાય .

એકમ ૧. રાસ સાહિત્યસ્વરૂપની વિભાવના

એકમ ૨. 'ભરતેશ્વરબાહુબલિરાસ' - શાલિભદ્રસૂરિ, સંપાદન - બળવંત જાની

એકમ ૩. ખંડકાવ્ય સ્વરૂપની વિભાવના

એકમ ૪. 'શ્રેષ્ઠ ગુજરાતી ખંડકાવ્યો' - સંપાદક: ચિનુ મોદી

(અભ્યાસક્રમમાં પસંદ કરેલાં કાવ્યોની યાદી સામેલ છે.)

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. આધુનિક ગુજરાતી કવિતા પ્રવાહ: જયંત પાઠક
૨. આધુનિક ગુજરાતી કવિતામાં ભાષાકર્મ: સતીશ વ્યાસ
૩. કવિતાની સમજ: હેમંત દેસાઈ
૪. કાવ્યપ્રત્યક્ષ: ચંદ્રકાન્ત શેઠ
૫. શૈલી અને સ્વરૂપ: ઉમાશંકર જોશી
૬. સ્વરૂપસંન્નિધાન: સંપા. સુમન શાહ
૭. ઊર્મિકાવ્ય: ચિમનલાલ ત્રિવેદી
૮. ગીત: સ્વરૂપ અને સિદ્ધિ: ભગીરથ બ્રહ્મભટ્ટ
૯. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ: પ્રકાશક - ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૧૦. અદ્યતન કવિતા: રઘુવીર ચૌધરી
૧૧. સંન્નિધાન: સંપાદક - સુમન શાહ
૧૨. ખંડકાવ્ય: સ્વરૂપ અને વિકાસ: ચિનુ મોદી

અભ્યાસક્રમમાં સામેલ ખંડકાવ્યોની યાદી

૧. વસંતવિજય -કાન્ત
૨. ચક્રવાકમિથુન - કાન્ત
૩. ચિત્રવિલોપન - નરસિંહરાવ
૪. ગ્રામમાતા - કલાપી
૫. એલલવાલો - દા. ખુ. બોટાદકર
૬. છેલ્લી પૂજા - પ્રહલાદ પારેખ
૭. બાહુક - ચિનુ મોદી
- ૮ .શિખંડી - વિનોદ જોશી
૯. તુકારામનું સ્વર્ગારોહણ - રા. વિ. પાઠક
૧૦. જટાયુ - સિતાંશુ યશશંકર
૧૧. અશ્વત્થામાની સ્વાગતોક્તિ - નલિન રાવળ
૧૨. અંતઘડીએ અજામિલ - હસમુખ પાઠક

M.A Semester – 3

GUJ. 504 EB

સાહિત્યસ્વરૂપ ગદ્ય

હેતુ: ગુજરાતી ગદ્યના વિવિધ રૂપ અને અભિવ્યક્તિની વિવિધ પ્રયુક્તિઓથી વિદ્યાર્થી પરિચિત થશે .

એકમ ૧. ગદ્યનું સ્વરૂપ અને ગદ્યની વિભાવના

એકમ ૨. 'હોહોલિકા' - ચં.ચી.મહેતા

એકમ ૩. 'કૂવો' - અશોકપુરી ગોસ્વામી

એકમ ૪. 'રંગતરંગ' ભાગ -૧ - જ્યોતીન્દ્ર દવે

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. જ્યોતીન્દ્ર દવે અભિનંદન ગ્રંથ
૨. લઘુનવલવિમર્શ - નરેશ વેદ
૩. લઘુનવલ - સ્વરૂપ અને વિકાસ: સંપાદક - મફત ઓઝા
૪. નિબંધ -સ્વરૂપ અને વિકાસ: પ્રવીણ દરજી
૫. નિબંધબોધ: પ્રવીણ દરજી
૬. નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ: જયંત કોઠારી

M.A Semester – 3

GUJ. 504 EC

સાહિત્યિક નિબંધો

હેતુ: ગુજરાતીમાં રચાયેલા વિવિધ સ્વરૂપો અને વિવિધ પ્રવાહોથી વિદ્યાર્થી પરિચિત થાય.

એકમ ૧. સ્વરૂપવિષયક નિબંધ – પદ્યવાર્તા

એકમ ૨. સ્વરૂપવિષયક નિબંધ –ટૂંકીવાર્તા

એકમ ૩. મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા

એકમ ૪. ગુજરાતી રંગભૂમિ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સંદર્ભ: જયંત કોઠારી
૨. સાહિત્યિક નિબંધ: સંપાદક - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ૧થી ૬ : સાહિત્ય પરિષદ પ્રકાશન
૪. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ૧થી ૩ : સાહિત્ય પરિષદ પ્રકાશન
૫. ટૂંકીવાર્તા અને ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા: જયંત કોઠારી
૬. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મધ્યકાલીન): અનંતરાય રાવળ
૭. નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ: જયંત કોઠારી
૮. નિબંધ – સ્વરૂપ અને વિકાસ: પ્રવીણ દરજી
૯. બાર સાહિત્યસ્વરૂપો: પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૦. સાહિત્યિક નિબંધો: મણિલાલ પટેલ, હરીશ પંડિત
૧૧. સાહિત્યિક નિબંધમાળા અને લેખનકૌશલ્ય: સંપાદક – રતિલાલ સાં. નાયક અને અન્ય

M.A Semester 3

GUJ 505 EA

ગુજરાતી સાહિત્યની પરંપરાઓ – જૈન સાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થી જૈન સાહિત્યપરંપરા સમજે અને જૈન સર્જકોની કૃતિઓનો પરિચય પ્રાપ્ત કરે.

એકમ ૧. (ક) જૈન સાહિત્યનો રચનાસમય અને હેતુ

(ખ) જૈન સાહિત્યની વિશેષતાઓનો પરિચય

એકમ ૨. (ક) જૈન સાહિત્યનાં સ્વરૂપો : ગદ્ય અને પદ્ય

(ખ) જૈન અને જૈનેતર સાહિત્યની ભેદરેખા

એકમ ૩. જૈન સાહિત્યના સર્જકોનો પરિચય - જયંત સૂરિ

એકમ ૪. જૈન સાહિત્યની ઉત્તમ કૃતિઓનો પરિચય

૧. જિનહર્ષ કૃત 'આરામશોભારાસ' – સંપાદક : જયંત કોઠારી, કીર્તિદા શાહ

૨. ગુજરાતી જૈન સાહિત્યની સ્થૂલિભદ્રકોશા વિષયક કૃતિઓ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની જૈન પરંપરા: સંપાદક - કીર્તિદા શાહ

૨. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ (મધ્યકાલીન) ૧: ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

૩. ગુર્જર કાવ્યસંગ્રહ: રમણલાલ ચી. શાહ

૪. પ્રાચીન મધ્યકાલીન બારમાસાસંગ્રહ: સંપાદક - શિવલાલ જેસલપુરા

૫. મધ્યકાળના સાહિત્યપ્રકારો: ચંદ્રકાંત મહેતા

૬. મધ્યકાલીન ગુજરાતી જૈન સાહિત્ય: સંપાદક - જયંત કોઠારી

૭. જૈન ગૂર્જર કવિઓ: સંપાદક - જયંત કોઠારી

૮. જૈન સાહિત્યનો ઇતિહાસ: મોહનલાલ દલીચંદ શાહ

M.A Semester -3

GUJ. 505 EB

ગુજરાતી સાહિત્યની પરંપરાઓ – લોકસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થી શિષ્ટસાહિત્યની સાથે લોકસાહિત્યનો પરિચય મેળવે .

એકમ ૧. (ક) લોકવિદ્યાવિજ્ઞાનની વિભાવના

(ખ) લોકવાડમય: સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ

એકમ ૨. (ક) લોકસાહિત્ય અને અભિજાત સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ

(ખ) લોકસાહિત્યનું વર્ગીકરણ

(ગ) લોકસાહિત્યના લક્ષણો

એકમ ૩. લોકગીત; રઠિયાળી રાત - સંપાદક - ઝવેરચંદ મેઘાણી

(ક) લોકગીતની જુદી જુદી વ્યાખ્યાઓ તેનું સ્વરૂપ અને લોકગીતની વિશેષતા

(ખ) લોકગીતનું વર્ગીકરણ

(ગ) લોકગીતમાં કલાની અભિવ્યક્તિ

એકમ ૪. લોકસાહિત્યના સંશોધન – સંપાદનની સમસ્યાઓ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. શબ્દનો સોદાગર: કનુભાઈ જાની

૨. લોકવાડમય: કનુભાઈ જાની

૩. લોકસાહિત્ય ભાગ ૧-૨ : ઝવેરચંદ મેઘાણી

૪. લોકસાહિત્ય: વિભાવના અને પ્રકાર : હસુ યાજ્ઞિક

૫. ગુજરાતી લોકવિદ્યા: હસુ યાજ્ઞિક

૬. ગુજરાતી લોકસાહિત્ય: હસુ યાજ્ઞિક

૭. લોકસાહિત્યની ચર્ચા: રમણભાઈ પટેલ

૮. લોકગીત: તત્ત્વ અને તંત્ર: સંપાદક - બળવંત જાની

૯. ગુજરાતી લોકગીતો: ખોડીદાસ પરમાર

૧૦. હેંડો વાત માંડીએ: શાંતિલાલ આચાર્ય

M.A Semester – 3
Paper 506
(માત્ર રેઝ્યુલર વિદ્યાર્થીઓ માટે)
સેમિનાર

સેમિનારના નિયમો –

૧. રેઝ્યુલર દરેક વિદ્યાર્થીએ બે સેમિનાર તૈયાર કરવાના રહેશે.
૨. એક સેમિનાર ૩૫ ગુણાંકનો રહેશે એમ બે સેમિનારના કુલ ૭૦ ગુણાંક થશે.
૩. સેમિનાર દીઠ ૩૫ પૃષ્ઠનું લખાણ હોવું જરૂરી છે.
૪. બંને સેમિનાર સ્પાઇરલ કરી સાથે જોડીને રજૂ કરવાના રહેશે.

M.A Semester – 3

Paper 506

લઘુકથા – સ્વરૂપ અને અભ્યાસ
(રેગ્યુલર અને એક્સ્ટર્નલ વિદ્યાર્થીઓ માટે)

હેતુ: વિદ્યાર્થી એક સ્વરૂપનો સઘન અભ્યાસ કરશે.

એકમ ૧. (અ) લઘુકથા સ્વરૂપ

(બ) લઘુકથાનો ઇતિહાસ અને વિકાસ

એકમ ૨. 'વિકલ્પ' - મોહનભાઈ પટેલ

એકમ ૩. 'ક્ષણનો ઝરુખો' - ભગીરથ બ્રહ્મભટ્ટ

એકમ ૪. 'પોયણું' - રમેશ ત્રિવેદી

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. લઘુકથા સ્વરૂપપરિચય: મોહનલાલ પટેલ

૨. ગુજરાતી લઘુકથાસંચય: મોહનલાલ પટેલ

M.A. Semester -4

GUJ 507

ગ્રંથકારનો પરિચય – રામનારાયણ વિ. પાઠક

હેતુ: વિદ્યાર્થી ગાંધીયુગના ઉત્તમ સાહિત્યકારના સમગ્ર સાહિત્યસર્જનથી પરિચિત થશે

એકમ ૧. સર્જકને ઘડનારાં પરિબળો

એકમ ૨. સર્જકના સમગ્ર સાહિત્યનો પરિચય

એકમ ૩. સર્જકની મહત્ત્વની રચનાઓનો અભ્યાસ

એકમ ૪. સર્જકની સર્જકશક્તિને સ્પષ્ટ કરતા પ્રશ્નોનો અભ્યાસ.

સંદર્ભગ્રંથો:

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ૧ થી ૬ : સાહિત્ય પરિષદ પ્રકાશન
૨. ગુજરાતી સાહિત્યકોશ ૨ - ૩ : સાહિત્ય પરિષદ પ્રકાશન
૩. રામનારાયણ વિ. પાઠક(સર્જક અને વિવેચક) - જયંત પાઠક
૪. રામનારાયણ વિ. પાઠક: ચંદ્રકાંત શેઠ

M.A Semester- 4
GUJ. 508
કોશવિજ્ઞાન અને ઇતિહાસલેખન

હેતુ: વિદ્યાર્થી કોશ અને ઇતિહાસની રચનાપ્રક્રિયાથી તથા તેના વિવિધ પ્રકારોથી પરિચિત થાય.

- એકમ ૧. (ક) કોશ રચનાની વિભાવના.
(ખ) કોશનિર્માણની પ્રક્રિયાની સૈદ્ધાંતિક સમજ
- એકમ ૨. (ક) કોશમાં ઉપયોગમાં લેવાનારી સામગ્રીની પસંદગીની પ્રક્રિયા
(ખ) કોશની એકરૂપતા માટે શું કરાય?
(ગ) ગુજરાતીમાં થયેલા વિવિધ કોશનો પરિચય અને ઉપયોગિતા
- એકમ ૩. સાહિત્યિક ઇતિહાસલેખનની વિભાવના અને ગુજરાતી સાહિત્યના સમગ્ર ઇતિહાસોનો પરિચય
(ક) ઇતિહાસના પ્રકારો
(ખ) સાહિત્યિક ઇતિહાસ અને અન્ય ઇતિહાસ
- એકમ ૪. (ક) મધ્યકાલીન સાહિત્યનો ઇતિહાસ
(ખ) અર્વાચીન સાહિત્યનો ઇતિહાસ
(ગ) સૂચિગ્રંથોનો પરિચય

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સાહિત્યના ઇતિહાસની અભિધારણા: ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૨. વિવેચનપોથી: શિરીષ પંચાલ
૩. અધીત (સત્તર): સંપાદક - ઉષા ઉપાધ્યાય અને અન્ય
૪. ઇતિહાસની વિભાવના: આર.એન.મહેતા
૫. ઇતિહાસ અને કેળવણી: દર્શક
૬. માર્ટુ હિન્દુનું દર્શન: જવાહરલાલ નહેરુ
૭. જગતના ઇતિહાસનું રેખાદર્શન: જવાહરલાલ નહેરુ

M.A. Semester 4

GUJ 509 EA

વિશ્વસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થી વિશ્વસાહિત્યથી પરિચિત થાય અને એ સંદર્ભે માતૃભાષાની રચનાઓને વિશેષરૂપે મૂલવતા શીખે.

એકમ ૧. વેઈટિંગ ફોર ગોદો - બેકેટ

એકમ ૨. સિદ્ધાર્થ - હરમાન હેસ

એકમ ૩. ધ આઉટ સાઈડર - આલ્બેર કામૂ

એકમ ૪. મેકબેથ - શેક્સપિયર

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. રચનાવલી: ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૨. સહવર્તી / પરવર્તી: ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૩. કથાસાહિત્યનું વિવેચન: ભારતી દલાલ
૪. નોબેલ નવલવિશેષ: સંપાદક - મફત ઓઝા
૫. સંન્નિધાન: સંપાદક - સુમન શાહ
૬. કથાપ્રસંગ: દીપક મહેતા
૭. શેક્સપિયર: સંતપ્રસાદ ભટ્ટ
૮. વિશ્વનવલકથા: સુમન શાહ

M.A. Semester- 4

GUJ 509 EB

ભારતીય સાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થી ભારતીય સાહિત્ય સંજ્ઞાની સમજ મેળવશે અને કેટલીક ઉત્તમ ભારતીય કૃતિઓથી પરિચિત થશે.

એકમ ૧. ભારતીય સાહિત્ય: સંજ્ઞા અને વિભાવનાનો તબક્કા પ્રમાણે અભ્યાસ

એકમ ૨. 'અભિજ્ઞાનશાકુન્તલ' – કાલિદાસ

એકમ ૩. 'ચેમ્પીન-તકષી - શિવશંકર પિલ્લે – અનુવાદ કમલ જસાપરા

એકમ ૪. 'તમસ' ભિષ્મ સાહની – અનુવાદ નારાયણ દેસાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. અધુના: ભોળાભાઈ પટેલ
૨. શરદસમીક્ષા: રામનારાયણ પાઠક
૩. અનુષંગ: જયંત કોઠારી
૪. કાવ્યચર્યા: સુરેશ જોશી
૫. રચનાવલી: ચંદ્રકાન્ત ટોપીવાળા

M.A. Semester -4
GUJ 510 EA
સાહિત્ય અને કળામીમાંસા

હેતુ: સાહિત્યકળાના સ્વરૂપ સાથે અન્ય કળાઓનો વિદ્યાર્થી પરિચય મેળવશે.

એકમ ૧. (ક) કળામીમાંસા સ્વરૂપ , કાર્યક્ષેત્ર, ઉદભવ અને વિકાસ

(ખ) કળાની વિભાવના

(ગ) લલિતકળાઓ વચ્ચેના આંતરસંબંધો

(ઘ) પ્રસ્તુતિકરણની કળાઓ

(ચ) વાણિજ્યની કળાઓ

એકમ ૨. (ક) કળા અને સાહિત્ય

(ખ) કળાસર્જનમાં પ્રેરણા, અનુભૂતિ, અનુકરણ અને રૂપનું સ્થાન

એકમ ૩. (ક) સર્જન અને ભાવનની સમસ્યાઓ

(ખ) કળાના આસ્વાદ અને અર્થઘટનના પ્રશ્નો

એકમ ૪. કળાના સ્વરૂપ સંદર્ભે પ્રસ્તુત કૃતિનો અભ્યાસ -'ધ્વનિ ' -રાજેન્દ્ર શાહ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. કળા એટલે શું? - ટોલ્સ્ટોય

૨. સાહિત્યવિવેચનના સિદ્ધાંતો: નગીનદાસ પારેખ

M.A. Semester -4

GUJ 510 EB

ગુજરાતી અને કમ્પ્યુટર

હેતુ: કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ અને તે સંદર્ભે ગુજરાતી ભાષા વિશેની સમજ વિદ્યાર્થી કેળવશે.

એકમ ૧. (ક) કમ્પ્યુટર વિશેનું પ્રારંભિક જ્ઞાન

(ખ) વેબસાઈટની યાદી, તારણ

(ગ) ઇ મેલ નિર્માણ અને પ્રયોગ

એકમ ૨. ગુજરાતી ટાઈપીંગ – કી બોર્ડની જાણકારી અને વિનિયોગ

એકમ ૩. વર્ડનો ઉપયોગ

(ક) ગુજરાતી વાક્યોનું પૃથક્કરણ

(ખ) ગ્રંથસૂચિ એક્સલની મદદથી તૈયાર કરવી

(ગ) પિક્ચર અને ટેકસ્ટનું નિર્માણ

(ઘ) કોઈ કૃતિના પ્રસંગોને આધારે પાવર પોઈન્ટ પ્રેઝન્ટેશન

એકમ ૪. ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ

(ક) ઇ-મેલનું નિર્માણ તથા એટેચમેન્ટ મોકલવાની રીત

(ખ) ૧૦ વેબસાઈટના નામ

(ગ) તારણ, શોધ, કટ-પેસ્ટ

(ઘ) ડાઉનલોડિંગ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. વર્કિંગ વિથ પર્સનલ કમ્પ્યુટર: આર .પી . સોની

૨. કમ્પ્યુટર ફંડામેન્ટલ: રાજા રામન

M.A. Semester -4

GUJ 511

અનુવાદ વિજ્ઞાન અને અપઠિત રચનાઓ

હેતુ: માતૃભાષા સિવાયની અન્ય ભાષામાં વિદ્યાર્થી સજ્જ થશે, અન્ય ભાષાની કૃતિઓના અનુવાદથી -
પરિચિત થશે.

એકમ ૧. (ક) અનુવાદનું સ્વરૂપ અને મુખ્ય વ્યાખ્યાઓ

(ખ) અનુવાદની આવશ્યકતા અને ઉપયોગિતા

એકમ ૨. (ક) અનુવાદકની સજ્જતા

(ખ) અનુવાદના પ્રકાર

(ગ) અનુવાદની મુશ્કેલીઓ

(ઘ) અનુવાદની મર્યાદાઓ

(ચ) અનુવાદ વિજ્ઞાન, કળા કે કૌશલ્ય?

એકમ ૩. અનુવાદકળાનો વિનિયોગ

‘સાહિત્યિક અનુવાદો’માંથી હિન્દી, અંગ્રેજી, સંસ્કૃત રચનાઓનો

ગુજરાતીમાં અનુવાદ

એકમ ૪. ‘ચેખોવની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ’ – સંપાદક: જયંત પાઠક

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સાહિત્યિક અનુવાદો: સંકલન – કીર્તિદા શાહ

૨. અનુવાદકળા: અનુવાદ - નવનીત મદ્રાસી

૩. અનુવાદવિજ્ઞાન: મોહનભાઈ પટેલ

૪. અનુવાદની સમસ્યાઓ - એક સંગોષ્ઠિ: સંપાદક - મોહનભાઈ પટેલ

૫. નીરક્ષીરવિવેક: નગીનદાસ પારેખ, સંપાદક - ભોળાભાઈ પટેલ

૬. નિવેદન: અનિલા દલાલ

૭. અનુવાદ: સિદ્ધાંત અને સમીક્ષા: સંપાદક - રમણ સોની

૮. અનુવાદપ્રક્રિયા અને ભાષા: સંપાદક કીર્તિદા શાહ

M.A Semester 4

GUJ 512

ચરિત્ર સાહિત્યસ્વરૂપ અને અભ્યાસ
(External અને Regular બંને માટે)

હેતુ: વિદ્યાર્થી ચરિત્ર સાહિત્યથી પરિચિત થાય, વિવિધ ચરિત્રોનો અભ્યાસ કરે,
વિદ્યાર્થીમાં સંશોધનવૃત્તિ વિકસે

એકમ ૧. (અ)ચરિત્રસાહિત્યનું સ્વરૂપ
(બ) ચરિત્રસાહિત્યનો ઉદભવ અને વિકાસ

એકમ ૨. 'સદભિ:સંગ' - દર્શક

એકમ ૩. 'અબોલ બોલે છે જગદીશનાં જીવન સંભારણાં' - જયંત કોઠારી

એકમ ૪. 'કુસુમાખ્યાન' - મધુસુદન પારેખ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ચરિત્રસાહિત્ય: ઉપેન્દ્ર ભટ્ટ
૨. અનુષંગ: જયંત કોઠારી
૩. બાર સાહિત્યસ્વરૂપો: પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૪. જીવનવકથા: મણિલાલ હ. પટેલ

નોંધ - વૈકલ્પિક તરીકે પ્રોજેક્ટ વર્ક રહેશે. (નિયમ મુજબ)
લઘુશોધ નિબંધ માટેના નિયમો સાથે જોડેલા છે.

લઘુશોધ નિબંધ (Regular અને External બંને માટે)

લઘુશોધ નિબંધ માટેના નિયમો -

- જો વિદ્યાર્થી પ્રોજેક્ટવર્ક કરવા ઈચ્છતો હોય તેણે નીચે પ્રમાણેનું કામ કરેલું હોવું જરૂરી બનશે.
- જો વિદ્યાર્થી એ શરતોનું પાલન નહિ કરે તો પ્રોજેક્ટવર્કનું કામ પરીક્ષાને યોગ્ય ગણાશે નહિ.

પ્રોજેક્ટવર્ક સંદર્ભે શરતો. (લઘુશોધ નિબંધના સંદર્ભે)

૧. લઘુશોધ નિબંધનો વિષય મૌલિક હોવો જરૂરી છે.
૨. લઘુશોધ નિબંધમાં માર્ગદર્શક અધ્યાપકનું નામ અને તેમની સહી જરૂરી છે.
૩. આ કામ પ્રિન્ટેડ ૮૦ પૃષ્ઠનું હોવું જોઈએ .
૪. પ્રિન્ટેડ પૃષ્ઠને સ્પાઈરલ બાઈન્ડ કરીને જ પરીક્ષા કેન્દ્રમાં પરીક્ષા પૂરી થાય તે જ અઠવાડિયામાં જમા કરાવવાના રહેશે.
૫. ઝેરોક્ષ નકલ ચાલશે નહિ.